

Oświadczenie Rady Powiatu w Jaśle z dnia ... września 2023 r.

w sprawie reparacji, odszkodowań i zadośćuczynienia z tytułu strat, jakie Polska poniosła z powodu napaści Niemiec oraz późniejszej okupacji na terenie Powiatu Jasielskiego

Rada Powiatu w Jaśle, jako przedstawiciel mieszkańców powiatu jasielskiego, który poniósł w czasie agresji i okupacji niemieckiej, w latach 1939 – 1945, ogromne straty w wyniku działań niemieckiego okupanta, wyraża swoje pełne poparcie dla działań zmierzających do uzyskania zadośćuczynienia należnego Polsce od Niemiec za szkody wyrządzone przez III Rzeszę Niemiecką w czasie II wojny światowej.

Straty materialne, infrastrukturalne, czy kulturalne poniesione podczas niemieckiej napaści i okupacji są nie tylko ogromne, ale przede wszystkim nieodwracalne. Nie wspominając o osobistych tragediach, bowiem nie ma w Polsce rodziny, która nie doświadczyłaby okrucieństwa II wojny światowej.

Również Powiat Jasielski - a w szczególności Miasto Jasło, zostały bardzo ciężko doświadczone w tym trudnym okresie naszej historii.

Dramat rozpoczął się we wrześniu 1944 r., kiedy to do odległego o 20 km Krosna dotarły wojska sowieckie. 13 września 1944 r. Walter Gentz – ówczesny starosta, nakazał wysiedlenie Jasła. W ciągu 48 godzin wszystkie osoby cywilne musiały opuścić miasto, zostawiając w nim swój dobytek.

Po wysiedleniu - przez wrzesień, październik i listopad 1944 r. - specjalne niemieckie komando, zwane w nomenklaturze Wehrmachtu oddziałem ratowniczym, wchodziło do budynków i rabowało pozostawione mienie. Zabierano maszyny, sprzęt, żywność, paliwo, dzieła sztuki, meble i wszystko, co mogło służyć do prowadzenia wojny. Niepotrzebne rzeczy palono. Budynki zaminowywano i wysadzano w powietrze lub podpalano.

Zrabowane przedmioty wędrowały do III Rzeszy. Łącznie z Jasła wywieziono ponad 1002 wagony różnego rodzaju przedmiotów. Z list przewozowych wiadomo, gdzie trafiała własność jaślan. 30 października 1944 r. wysłano np. wagon oleju sojowego i sody kaustycznej do Berlina, a dwa wagony różnych artykułów domowych - do Osanbrueck i Hanoweru. Również z list przewozowych wiemy, że za ich dzielenie odpowiedzialni byli lokali liderzy NSDAP.

Niemcy zniszczyli Jasło w 97 procentach. Z 1152 budynków ocalało tylko 39. Żadne inne miasto w Polsce nie zostało tak potraktowane, jak liczące wówczas 15 tys. mieszkańców Jasło.

Zniszczony został wówczas również ówczesny budynek starostwa, który wysadzono. Obecna siedziba Starostwa Powiatowego w Jaśle została odbudowana wysiłkiem mieszkańców, przy wykorzystaniu środków Państwa Polskiego.

Po wojnie straty Jasła, według kursu złotego w 1939 r., oszacowano w sumie na 70 mln zł, a miasto z trudem wracało do życia.

Jesteśmy głęboko przekonani o moralnym zobowiązaniu Niemiec do odszkodowania i naprawy krzywd wyrządzonych w Polsce przez III Rzeszę w czasie II wojny światowej.

O obowiązku wypłaty odszkodowań za naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego stanowi art. 3 o prawach i zwyczajach obowiązujących w wojnie lądowej, będący załącznikiem do IV Konwencji haskiej z 1907 roku.

Rada Powiatu w Jasle oczekuje od Rządu Rzeczypospolitej Polskiej stanowczego prowadzenia działań dyplomatycznych i prawnych, zmierzających do uzyskania od Rządu Republiki Federalnej Niemiec odpowiedniego zadośćuczynienia. Polska powinna je otrzymać w imię elementarnego poczucia sprawiedliwości, w imię prawdy historycznej oraz w imię rzeczywistego pojednania polsko-niemieckiego.